

**UCHWAŁA NR XVI/75/2025
RADY GMINY LISKÓW**

z dnia 31 stycznia 2025 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025- 2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) w związku z art. 176 pkt. 1 i art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm..) **Rada Gminy Lisków uchwała co następuje:**

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Lisków na lata 2025- 2027, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lisków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XVI/75/2025
Rady Gminy Lisków
z dnia 31 stycznia 2025 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025- 2027

Wprowadzenie i diagnoza problemu

Wprowadzenie

Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspokaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewniającym bezpieczeństwo emocjonalne. Jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym elementy stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. To właśnie rodzina odpowiada za profilowanie nawyków, a wszystkiemu powinny sprzyjać odpowiednie relacje interpersonalne pomiędzy domownikami. Klimat panujący w rodzinie jest niezwykle ważny, ponieważ dzięki niemu członkowie rodziny czują się dobrze i bezpiecznie, bądź źle i niekomfortowo. Odpowiednie relacje tworzą więź łączącą pokolenia, jeśli więź zostaje nadszarpnięta czy też zerwana, powstaje klimat, który niekorzystnie wpływa na najmłodsze osoby w rodzinie, które dopiero wkraczają w życie.

Pozostawienie rodziny samej w trudnym dla niej momencie może generować kolejne problemy, które obciążą całą rodzinę. Ważne jest, aby w chwilach doświadczanego przez nich stresu, znaleźć i rozpoznać zasoby, które będą pomocne w zmaganiach z obciążeniami. Pomoc rodzinie, w której występuje złożoność problemów jest trudna, czasochłonna i wymaga niejednokrotnie współdziałania wielu podmiotów przy wykorzystaniu różnorodnych metod i środków. Czynnikiem zakłócającym prawidłowe funkcjonowanie rodziny może być kondycja materialna i finansowa poszczególnych gospodarstw domowych. Częstymi problemami destabilizującymi więzi rodzinne są ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, choroba alkoholowa, stosowanie przemocy wobec domowników, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny zmagające się z którymkolwiek z wymienionych problemów wymagają specjalistycznej pomocy ze strony m.in. pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, psychologów, a także policji. Każde z działań, któregośkolwiek z pracowników, powinny być ukierunkowane na przywrócenie ładu oraz prawidłowego funkcjonowania rodziny, w tym zapobiegać ewentualnym nieszczęściom. Najważniejsza jest jednak pozycja dziecka, ponieważ to jego dobro jest nadrzędną sprawą, dlatego też Program powinien uwzględniać dziecko, jego zażyłość oraz emocjonalną więź z rodzicami, a także zapobiegać sytuacjom, w których dziecko zmuszone jest opuścić rodzinę. Dlatego też samorząd lokalny powinien wspierać rodzinę w wypełnianiu swojej funkcji, między innymi poprzez utrzymanie sieci placówek zapewniających opiekę i wychowanie w systemie dziennym bez konieczności opuszczania środowiska lokalnego, takie jak świetlice, ogniska wychowawcze i inne.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny. Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Opierając się na założeniach w/w ustawy gmina winna rozszerzać swoją działalność, m. in o powołanie asystenta rodziny czy wspierania rodziny poprzez objęcie jej pomocą rodziny wspierającej. Rola asystenta rodziny opiera się na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami, aby nie doszło do oddzielenia dzieci od rodziny. Z kolei celem rodziny jest osiągnięcie podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Powyższe działania mogą zostać wzmocnione przez rodziny wspierające. Rodzina w kryzysie będzie mogła skorzystać, przy wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych, ze wsparcia ze strony innej rodziny ze środowiska lokalnego. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Z kolei rolą rodziny wspierającej będzie pomoc rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych istotą jej działania będzie stała współpraca z rodziną dziecka. Objęcie rodziny dziecka opieką rodziny wspierającej wynikać będzie z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, tym samym zakłada się zasadę dobrowolności i akceptacji działań przez rodzinę.

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wymienionych formach pieczy zastępczej.

Mówiąc o rodzinie nie powinniśmy ograniczać się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej należy promować rodzicielstwo. Jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. W ramach tego programu gmina Lisków przystąpiła do Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci do 18- go roku życia lub ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Karta Dużej Rodziny oferuje pakiet zniżek i uprawnień.

Podstawą działań ujętych w programie jest:

- a. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2024 r. poz. 177 ze zm.);
- b. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej(Dz. U. z 2024 r. poz.1283 ze zm.)
- c. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2024 r. poz.1673)
- d. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi(Dz. U. z 2023 r. poz.2151.)
- e. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r., poz. 1939.)

Podstawa prawna działań

Art. 176 pkt. 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej(Dz. U. z 2024r.poz.177 ze zm.)

Diagnoza problemu

Diagnoza dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo- wychowawczej została dokonana w oparciu o dane własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej według stanu na dzień 31.12.2024r.

Z danych ujętych w sprawozdaniach rocznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Liskowie liczba rodzin z problemem opiekuńczo- wychowawczym korzystających z pomocy ośrodka kształtowała się następująco:

- a. w roku 2021 17 rodzin
- b. w roku 2022 17 rodzin
- c. w roku 2023 17 rodzin

Według analizy pracowników socjalnych (stan na 31.12.2024 r.) bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych zdiagnozowano w 17 środowiskach, przy czym część z tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia z GOPS jest w stanie zapewnić dziecku właściwy rozwój, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej.

Działania pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej skierowane są m. in. na pracę socjalną, wsparcie finansowe, pomoc w sprawach urzędowych. Pomoc ta nie dla wszystkich rodzin może być wystarczająca, a główną przyczyną jest brak współpracy rodziny z pracownikiem socjalnym. Tak więc zadania ujęte w programie w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności mają na celu przywrócenie zdolności do wypełniania prawidłowo ról społecznych.

Adresaci programu

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny realizowanego w latach 2025 – 2027 są rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych z terenu Gminy Lisków. Takich beneficjentów wskazuje bezpośrednio ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która dodatkowo określa przykładowy katalog działań, jakie mogą zostać uruchomione w pracy z wymienionymi rodzinami. Adresatami działań pomocowych mogą być również rodziny i kobiety w ciąży spełniające kryteria zawarte w ustawie „Za życiem”.

Czas realizacji programu

Gminny program wspierania rodziny został opracowany na lata 2025- 2027.

Cele programu

Celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych.

Cel główny

Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

Cele szczegółowe:

1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej, które będzie możliwe poprzez realizację następujących zadań:
 - a. Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo- wychowawczych poprzez wspieranie rodziny. Pomoc taką będzie oferował asystent rodziny;
 - b. Zapewnienie dzieciom i młodzieży prawidłowych warunków do życia i rozwoju;
 - c. Zapewnienie wypoczynku dla dzieci w okresie letnim i zimowym jako forma wsparcia dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki alkoholowej.
2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej poprzez realizację następujących zadań:
 - a. Zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo- wychowawczych poprzez umieszczenie w placówce opieki najbardziej zbliżonych do środowiska lokalnego lub formach instytucjonalnych, odpowiednio dla diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej;
 - b. Reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny.
3. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowej w rodzinach wymagających interwencji poprzez realizację następujących zadań:
 - a. Systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy, pielęgniarki, policjantów, kuratorów;
 - b. Wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i prawne;
 - c. Podejmowanie działań podnoszących kompetencje zawodowe pracowników socjalnych, asystentów rodziny, rodzin wspierających.

Kierunki działania związane z wyznaczonymi celami:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo- wychowawczym polegająca na:
 - a. Diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań wobec dzieci;
 - b. Ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, w środowisku szkolnym i rówieśniczym;

- c. Współpraca z wymiarem sprawiedliwości, w szczególności z sądem rodzinnym, kuratorami sądowymi;
 - d. Współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczącej się, w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologią.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji materialnej:
 - a. Z systemu pomocy społecznej;
 - b. Z systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego;
 - c. Z systemu dodatków mieszkaniowych; z pomocy stypendialnej;
 - d. Pomocy organizacji samorządowych
 3. Wspieranie działań placówek wsparcia dziennego;
 4. Organizowanie aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci w okresie przerwy wakacyjnej i zimowej
 5. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych na rzecz rodziny.

Realizatorzy programu

Program będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Liskowie przy współpracy z:

- a. Placówkami Oświatowymi;
- b. Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- c. Urzędem Gminy;
- d. Policją;
- e. Zespołem Interdyscyplinarnym;
- f. Organizacjami Pozarządowymi;
- g. Ośrodkiem Zdrowia;
- h. Sądem;
- i. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kaliszu;
- j. Poradnią pedagogiczno- psychologiczną w Opatówku;
- k. Prokuraturą Rejonową w Kaliszu
- l. Powiatowym Urzędem Pracy w Kaliszu
- m. Innymi instytucjami działającymi na rzecz mieszkańców naszej gminy.

Finansowanie działań

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Lisków oraz zgodnie z art. 197 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej istnieje możliwość otrzymania dotacji celowych z budżetu państwa.

Ewaluacja programu

Program będzie podlegał weryfikacji i w miarę potrzeby może ulec zmianie. Z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeb związanych z realizacją zadań będzie sporządzane roczne sprawozdanie.

Zakończenie

Gminny program wspierania rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodziny. Wsparcie rodziny będzie opierać się na zasadzie pomocniczości bowiem tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na samodzielne, prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywaniu własnej aktywności i wewnętrznego potencjału. Tak więc pomoc będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji ostatecznej.

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr XVI/75/2025

Rady Gminy Lisków

z dnia 31 stycznia 2025 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025- 2027

Obowiązek podjęcia uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 - 2027 wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina w ramach zadań własnych ma zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu m. in. opracowuje programy wspierania rodziny.

Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach. Celem Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.